

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МАШИН – ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Герук С.М.

Житомирський агротехнічний коледж (м. Житомир)

Сукманюк О.М.

Житомирський національний агроекологічний університет (м. Житомир)

Удосконалення ремонтної бази сільського господарства і організації ефективного використання всіх її ланок були важливою передумовою правильного вирішення проблем ремонту машин, необхідною умовою підвищення продуктивності машино-тракторного парку, зниження собівартості сільськогосподарської продукції. Саме для здійснення комплексної механізації сільського господарства передбачалось застосування не випадкового набору машин та обладнання, а науково обґрунтованої системи різних, взаємодоповнюючих одна одну робочих машин, що дозволяли організувати виробничий процес на основі безперервного потоку.

Ріст машино-тракторного парку та енергооснащеності забезпечувало підвищений рівень механізації сільського господарства, скорочення терміну проведення польових робіт і, відповідно, підвищення продуктивності праці.

Однак, не дивлячись на великі досягнення в механізації сільськогосподарського виробництва, існуючий машино-тракторний парк не завжди міг забезпечити виконання всіх механізованих робіт в установленні агротехнічні строки. Невисока ефективність використання техніки в сільському господарстві пояснювалась рядом причин. Однією із яких була недостатньо розвинута і оснащена ремонтно-технічна база.

А тому Рада Міністрів СРСР прийняла Постанову від 7 квітня 1961 р. № 286 «Об организации Всесоюзного объединения «Союзсельхозтехника», яка зіграла доленосну роль у подальшому розвитку сільського господарства нашої країни.

Робота присвячена складному і актуальному питанню впливу системи машин на розвиток ремонтної бази об'єднань «Сільгосптехніка», яке потребує сучасного погляду історика на проблему.

Перша Система машин була розроблена в 1954–1956 рр. Число технічних засобів (за назвами), що входили в дану систему постійно зростало.

На протязі 1957–1965 рр. технічних засобів з рослинництва налічувалося 661, тваринництва – 239, а з меліорації – 169. В 1966–1970 рр. лише для рослинництва Система машин включала 1050 найменувань різних технічних засобів, а в дев'ятій п'ятирічці – 1290. В 1981–1990 рр. – відповідно 1888, 959 та 587.

Система машин розроблялася на основі результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, прогресивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та утримання тварин. До цієї важливої роботи залучалося широке коло науково-дослідних і конструкторських організацій різних відомств, а також вузів і машино-випробувальних станцій. Система машин затверджувалась всіма зацікавленими відомствами і є основоположним документом, на основі якого ведеться розробка нової техніки, вирішувались питання, пов'язані з модернізацією машин, зняттям з виробництва застарілих конструкцій і т. д. Крім загальносоюзної Системи машин, що включає також систему селекційно-насінницьких машин, розроблялись зональні системи машин, що відображали особливості механізації сільського господарства в окремих зонах країни.

Технічний потенціал, який був закладений в дану систему науковими та конструкторськими організаціями, набагато випереджав існуючий технічний рівень механізації сільського господарства і дозволяв досягти показників розвинених країн. Одним словом, впровадження Системи машин була визначальним чинником розвитку технічної бази.

Однак темпи освоєння виробництва нової техніки завжди відставали від її розробки. Більше 40 найменувань нових машин і устаткування, готових в 1990 році до масового виробництва, промисловістю не випускаються. У той же час зберігаються на потоці машини з тривалістю випуску більше 7 років. Для рослинництва в плані виробництва їх близько 50%, тваринництва – 30%. Як правило, нова техніка протягом декількох років випускалася малими партіями і не забезпечувала отримання запланованої ефективності.

У 1970–1980 рр. були розроблені індустріальні та інтенсивні технології і машини до них, які дозволили довести виробництво зерна до 126 млн. т та значно підняти виробництво іншої продукції.

Система машин для комплексної механізації сільськогосподарського виробництва на 1991–2000 рр. значно відрізнялася від попередньої і дозволяла істотно (в 1,5...2 рази) підняти продуктивність праці, поліпшити якість виконання сільськогосподарських робіт, скоротити на 10...15% витрати матеріально-технічних ресурсів, знизити втрати продукції, підняти на якісно новий рівень всю технічну базу сільського господарства.

Однак дана система не забезпечила потрібних перетворень в індустріалізації села за кількістю та якістю машин, що пояснюється невисоким рівнем реалізації.

Висновки:

1. Запровадження системи машин сприяло значному підвищенню продуктивності праці. Поряд з цим велика уніфікація машин і їх універсалізація

дозволила скоротити зайву багатомарочність і здешевити виробництво та експлуатацію машин.

2. Система машин періодично переглядалася, з неї виключали морально застарілі конструкції і поповнюючи її новими, більш ефективними машинами, які відповідали інтенсивним технологіям виробництва сільськогосподарської продукції.

3. Запровадження Системи машин зменшило номенклатуру деталей, що підлягають відновленню та дозволило зосередити кошти та зусилля на ремонті основних деталей сільськогосподарської техніки із застосування передових технологій та налагодити масове виробництво.